

*Cartea cărților
Bibliei*

SPERANȚA DOINA CĂTANĂ

*Cartea cărților
Bibliei*

Poezii

CASACĂRȚII
Oradea 2021

DALIA
Timișoara

Copyright © 2021 Doina Speranța Cătană
Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a autorului.

Drepturile pentru publicarea și distribuția actualiei ediții aparțin editurii Casa Cărții.

Cartea cărților Bibliei: poezii

de Doina Speranța Cătană

Casa Cărții

OP 2, CP 30

410670, Oradea

Tel./Fax: 0359 800 333; 0728 874 975; 0259 469 057

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Editura Dalia, Timișoara

Tel. 0722 441 791

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CĂTANĂ, SPERANȚA DOINA

Cartea cărților Bibliei: poezii / Speranța Doina Cătană. -

Oradea: Casa Cărții; Timișoara: Editura Dalia, 2021

ISBN 978-606-732-188-3

ISBN 978-606-92496-9-7

821.135.1

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Coperta: Marius Bonce

Tiparul executat la Metropolis srl, str. Nicolae Jiga 31, Oradea

Tel./Fax: 0259 472 640

VEȘMINTE MIRABILE ALE CUVINTELOR IUBIRII DE DUMNEZEU

Asemenea omului credincios care, la sărbătorile importante sau în ziua dedicată Domnului, ține să se înveșmânteze în straietele nobile ale prețuirii, așa și limbajul nostru cel de fiecare zi a simțit mereu nevoia să se îmbrace în veșmintele mirabile ale ritmului poeziei. Așa cum face acum, în această carte de iubire dumnezeiască și de sensibilitate poetică Speranța Doina Cătană. Nu știu dacă funcția de ritmare a vechilor texte a fost una strict mnemotehnică, adică să ajute memorarea, dar cert e că, în rostire poetică, orice enunț pare că vine de altundeva, din înalt.

Sigur, o asemenea abordare exhaustivă a cărților din Biblie nu e deloc ușoară, dar resursele creative ale autoarei sunt pe măsură: versul clasic, cu muzicalitate poetică, vine din folosirea ritmurilor trohaic, a iambului și amfibrahul sau anapestul precum și din utilizarea mai multor tipuri de rime: îmbrățișate, încrucișate sau pereche. Iar procedeele limbajului expresiv aduc laolaltă epitete, comparații, metafore, repetiții, antiteze și alte procedee stilistice.

Întâlnim și versuri scurte, a căror ritmicitate concură la realizarea imaginii sonore a mesajului poetic, dar și tipare clasice cu formă fixă, cum este sonetul „Psalmul 23” sau acrostihul „Plângerile lui Ieremia”. Cunoscătorii știu că aceste cărți biblice au fost scrise în versuri, ceea ce face ca tiparul ales de autoare să onoreze efortul înaintașilor care au adus o jertfă pe altarul rugăciunilor către Dumnezeu.

Strofele îmbracă diverse forme, de la patru versuri, la cinci sau șase sau chiar opt. Uneori, la sfârșitul unor strofe, apare un vers scurt, care ne amintește de Coșbuc. În dorința autoarei, rolul versului scurt este să însuflețească tempoul metric, dând viață poeziei ca unei prezențe inteligente ce lucrează la conștiința cititorului „Exodul”.

O barieră dificilă, dar surmontată de Speranța Doina Cătană, este asocierea vocabularului vechi biblic cu cel contemporan, în care anumite cuvinte neologice au devenit deja o prezență firească. Drept pentru care autoarea recurge la utilizarea unor neologisme sau termeni tehnici care au rolul, dincolo de o anumită expresivitate, și pe acela de a evidenția realismul informațiilor despre care se fac afirmații „Modelul unui profet”, „Vortex alb”. Iar colocvialitatea, stilistica unei comunicări firești, este obținută uneori și prin adoptarea unor forme ale limbii de fiecare zi, unele dintre acestea chiar constituind licențe gramaticale cum ar fi următoarele numerale:

„Cărți de *Lege și istorii, poezie și profeți*
De la Moise pân' la Ezra, adunate-n *Testament*,
Treizeci nouă ferecate cu-ale *Vechiului* peceți,
După Hristos, douășapte adunate-n document

Șaizecișase cărți, creștinii le-au inclus într-un Canon
Autori din multe locuri, poate patruzeci la număr,
Un mileniu jumătate au scris un foileton...
În atâtea circumstanțe că mi-e greu să le enumăr”

Versul alb, și el prezent, urmează cursul vorbirii curente, ilustrat generos cu figuri de stil sensibile și adecvate, cum e „Noul Testament”.

La capitolul inventivitate poetică, aș remarca folosirea unor termeni născuți din darul poeziei, neuzuali în limbajul cotidian: „E toamnă iar.../Mă întomnesc din nou” („Toamna”) sau „Un nou legământ își țese devenirea” („Noul Testament”).

Însă poate cea mai originală licență poetică este ideea de patriotism, de românism, pe care autoarea o înglobează și adaptează mesajului poetic, condițiilor actuale ale cititorului ei:

„Și România azi e-n valul deznădejdi
Atâtea glasuri Doamne, Te cheamă-n ajutor
Tu poți și să răspunzi, și să scapi din primejdii;
Numele Tău Îl punem peste acest popor!” („2 Cronici”).

Așadar, avem o încercare poetică plină de har pe care Speranța Doina Cătană a dăruit-o credincioșilor și tuturor iubitorilor de poezie în urma unei încercări teribile în care Dumnezeu i-a stat alături la ceasuri de cumpănă.

Marcel Tolcea

PREFAȚĂ

Apariția unei cărți de poezie purtând semnătura Speranța Doina Cătană se încadrează la evenimentele literare dorite și așteptate. Și asta pentru că autoarea, folosind condeiul cu același har deosebit cu care mănuieste și bagheta în lumea muzicală, ne-a obișnuit încă din volumele precedente cu o scriere care poartă girul calității.

Împletirii de talent real și dragoste pentru poezie, care caracterizează autoarea, i se adaugă grija pentru cititor, pentru sensibilitatea acestuia. Este evident, astfel, că ni se oferă spre lecturare poezii bine șlefuite, cu o adevărată filigranare a detaliilor. Cu alte cuvinte, nimic cu aspect de improvizație.

Dar, pentru că aceste trăsături sunt deja cunoscute cititorilor familiarizați cu scrierile anterioare ale doamnei Cătană, rămâne întrebarea: În ce constă ineditul acestui volum? O întrebare firească, născută din nerăbdarea cititorului de a sonda profunzimea cărții în căutarea spiritualității.

Cartea Cărților Biblice se încadrează în același registru generos al poeziei religioase cu care autoarea ne-a obișnuit, având însă ca noutate abordarea tematică. Astfel, Biblia nu mai este doar izvor de inspirație pentru poezie, ci este ea însăși subiectul scrierii. Împletirea teologiei cu arta poetică include, pe lângă o muncă titanică, o mare responsabilitate, pe care autoarea și-o asumă. Pentru că Adevărul este turnat în forme noi, îmbrăcat în straiile limbajului poetic, dar trebuie să rămână Adevăr. Aici își dovedește poeta măiestria. Pentru că păstrarea liniei, atunci când scrii *din* și *despre* Cărțile Biblice, nevoia de a rămâne în spiritul ei impun o limitare a expresiei la ceea ce „este scris”, fără elucubrații. Aceasta ar conferi o anumită rigiditate

versului, dar Doina Cătană reușește să rămână fidelă textului biblic, imprimând totuși suplețe versului, fluiditate eterică.

Cartea de față este împărțită în patru secțiuni, beneficiind totuși de unitate tematică. Prima dintre ele, Cartea I, este „Despre cărțile biblice” și cuprinde 15 poezii în care ni se prezintă generalități despre Biblie și părțile (capitolele) ei. Ceea ce în mod obișnuit vine ca informație introductivă în cunoașterea Bibliei, capătă aici, prezentată în vers clasic, noi valențe. Astfel, cititorul avizat al Bibliei va avea în această secțiune posibilitatea să se delecteze, rezonând la frumusețea versului, văzând lucrurile deja cunoscute îmbrăcate în ținuta sărbătorească a poeziei. Iubitorul de poezie care nu este familiarizat cu textele biblice va găsi aici, pe lângă versurile încântătoare care îi vor oferi clipe luminoase, o invitație la a cunoaște „în original” Cartea de căpătâi, Biblia.

Este, deci, o oportunitate pentru toți cititorii să se apropie de Biblie prin poezie. De altfel, poezia care deschide acest regal de versuri este tocmai „Biblia”, în care cititorului, avizat sau nu, i se spune:

„Toată Biblia vorbește de Cuvântul întrupat
De Hristos Isus, Mesia, căci Fiul lui Dumnezeu
Veni să salveze lumea ce căzuse în păcat
Răscumpărând omenirea cum a scris Cuvântul Său.”

„Vechiul Testament” ne prezintă această parte a Bibliei în versuri limpezi și convingătoare:

„Vechiul Testament sau Vechiul Legământ
Ne vorbește despre planul mântuirii
Omenirea află din Cuvântul Sfânt
Cum a luat ființă omul pe pământ,
Și trăiește-n spectrul urii și iubirii.”

Urmează, în aceeași manieră, „Pentateuhul”, „Cărțile istorice”, „Cărțile poetice”, „Cărțile de înțelepciune” și celelalte. Fiecare poezie, ca o privire de ansamblu, ne introduce în realitatea Bibliei, prezentând-o cu mijloace specifice spre cunoaștere și încântare.

Cartea a II-a este „Cartea Cărților”, în care fiecare poezie ne prezintă câte una dintre cărțile Bibliei. Este uimitor să vezi o astfel de

carte cuprinsă în câteva strofe, în care să fie prezent firul conducător, câteva detalii și concluziile finale.

Respectând, în același timp, cu acuratețe rigorile versului clasic, pe care să-l și ornezi cu metafore. Toate aceste lucruri fac această carte atractivă, suscitând admirația cititorului.

În această secțiune sunt cuprinse 61 de poezii, prima fiind, așa cum este firesc, „Geneza”, din care citez:

„La începutul de-nceput, doar universul
Nemărginea un cosmos infinit
Dar Dumnezeu i-a stabilit parcursul
Când ceruri și pământ a zămislit.”

Demersul liric al Speranței Doina Cătană cuprinde astfel, pe rând, toate cărțile biblice, încheind cu „Apocalipsa”, în care găsim versurile:

„E-o carte ce-l prezintă pe Hristos,
Biruator și Domn în veșnicii!
Ne dă speranță celor credincioși
Că-n Nou Ierusalim ne vom uni!”

Așadar, Biblia parcursă din vers în vers, care ne oferă, pe lângă bogăția Cuvântului, frumusețea poeziei. Și toate spre zidire spirituală.

Cartea a III-a, „Din Cărțile Biblice”, care cuprinde 18 poezii, ne oferă o altă perspectivă. Autoarea folosind Biblia ca inspirație, dar fără a face strict referire la ea, nu mai este constrânsă la respectarea unui text, lărgindu-și astfel aria de zbor. Metaforele înaripate poartă în avântul lor sentimente, trăire, lumină, oferind cititorilor o lectură plăcută.

Secțiunea are în deschidere poezia „Citesc”, în versurile căreia autoarea ne mărturisește:

„Citesc!
O carte sfântă,
Acoperă Pământul!
Din ceruri îmi cuvântă,
Mi-arată Legământul
Ca să îmi dea un sens duhovnicesc.”

Biblia este prezentă în poeziile acestei secțiuni nu doar prin motto-uri, ci și prin soluțiile oferite în înfruntarea zbuciumului, în furtună, cum citim în „Mulțumirea întristării – o greutate veșnică de slavă”:

„Când mă trânteste valul nu-mi pierd și răsufierea,
Nu cad de oboseală sau de moarte
Isus, murind pe cruce, mi-a dat răscumpărarea
Iar azi e viu! În mine Își face El lucrarea...
Și-I mulțumesc de harul ce darnic mi-l împarte.”

Realitatea dureroasă a lumii înconjurătoare ne este prezentată în poezia „O lume de conflicte”, în care citim:

„O lume plină de conflicte ne înconjoară-n nor haotic
Ne-apasă greu, ne înfășoară, ne copleșesc adeseori,
Ne prind în lațul vicleniei cu sumbrul orizont nevrotic,
Trăind amar experiențe cu iz de ambient despotic,
Deși-ncercăm să ne ascundem în dosul brațelor cu flori.”
Înseninarea vine în finalul poeziei:

„O, Doamne, azi îți cer iertare de furtunoase turbulențe
Ce-au răbufnit orgolioase sub forța unui mare eu...
Aș vrea să am doar fapte bune cu-a-nțelepciunii influențe,
Cuvintele de farmec pline să izvorască-n abundențe,
Ca pana cea mai iscusită ce scrie despre Dumnezeu!”

De altfel, fericirea este la îndemâna oricui, din perspectivă biblică, așa cum ni se spune în poezia „Un om fericit”, inspirată din Psalmul 1:

„Fericirea este simplă și se dobândește zilnic,
Dacă știi unde ți-e locul, unde te vei așeza
Nicio jertfă nu-i prea mare, niciun lucru bun nu-i silnic
Nicio stea prea sclipitoare nu te va-mbia spre ea.”

Stăpânind bine prozodia și mânuind cu ușurință versul clasic, poeta abordează și poezia cu formă fixă, cum vedem în „Sonetul unui psalm pastoral”, sonet inspirat de Psalmul 23, care începe cu catrenul:

„Prin văi adânci sau grohotișuri sumbre,
Pe cărări blânde sau întortocheate
Cu pas neșovăielnic voi străbate
Pășunile, printre lumini și umbre.”

Această secțiune se încheie cu poezia „Cerule de după nori” străbătută de un optimism robust, generat de credință, care are un final apoteotic:

„Noi vom trăi eterna mântuire
Adusă prin credința în Isus

Și vom cunoaște marea fericire
Doar când vom fi cu El, acolo sus.”

Ultima secțiune a cărții, Cartea a IV-a, este „Cartea familiei”. Chiar dacă în aparență nu are legătură tematică cu celelalte, omogenitatea în acest sens există, așa cum spuneam de la început. Pentru că toate poeziile prezente aici sunt străbătute de aceeași dragoste pentru Dumnezeu și se raportează în același mod la Cuvântul etern.

Poeziile, fie că sunt dedicate membrilor familiei („Întâiul meu născut – Lucian Emanuel”, „Paul Călin – File de poveste”, „Urare psalmică lui Manu”, „Miriam Cătană”, „Bianca Speranța”, „Sergiu Cătană, prințul buclelor de aur”), fie prietenilor de familie („Mă uit la voi, Dorel și Mărioara”), poartă aceeași lumină caldă, aceeași dragoste. Soțului, autoarea îi dedică poezia „Că de n-ar fi, nu s-ar povesti...”, în care îi spune:

„Din primăvara cursului vieții
Trudind ți-ai plămădit un scump cămin
Și-alături de soția tinereții,
Cinci crinișori crescură lângă crin.”

Despre sine, Speranța Doina Cătană, spune în poezia „Spre veșnicie”, care încheie volumul de față:

„Mă-ndrept ușor, parcă-ntr-un zbor spre veșnicie
Nuanțele trecerii-n timp mă însoțesc
Sunt ocrotită-n brațe de statornicie
Și-n toamna vieții haruri noi mă-mbogățesc”

O bogăție pe care ne-o oferă cu generozitate în versuri nemuritoare. În așteptarea volumelor viitoare, mulțumiri autoarei, iar cititorilor le urăm lectură plăcută!

Simion Felix Marțian

DESPRE AUTOR

Ideea cărții de față este de dată relativ recentă. Așa cum se poate vedea, cu excepția câtorva dintre ele, poemele din acest album au o vechime de puțin peste un an.

Editând „Buletinul Duminical” al Bisericii Penticostale Logos din Timișoara, Speranța Doina Cătană a indicat pasajele Biblice de citit în fiecare zi, pentru a parcurge într-un an de zile toată Biblia, cu întreaga biserică. Deși deprinderea citirii Bibliei într-un an este mai veche în biserica Logos, odată cu primele zile ale anului 2020, soția mea mi-a spus că are un nou plan de prezentare a cărților biblice. Era ca un fel de legământ, să compună câte o poezie, în care să fie expusă, bineînțeles sumar, fiecare carte a Bibliei. Puțin sceptic, mărturisesc, am felicitat-o pentru idee. Apoi, săptămână de săptămână, am fost primul public și primul critic, după care a urmat recitarea în biserică a majorității poeziilor.

Cum prezentările, chiar în versuri, nu se puteau face oricum, pe lângă citirea și recitarea Bibliei, a fost necesară și o solidă documentare din diferite surse. Recunosc faptul că nu am avut răspunsuri la toate întrebările pe care adesea mi le adresa.

Momente de cumpănă au fost cele de la sfârșitul lunii septembrie 2020, când boala (covid) a încercat-o dur pe Speranța Doina Cătană. A fost internată în spitalul militar de campanie, pentru că la Spitalul de Boli infecțioase Dr. Victor Babeș din Timișoara, toate locurile erau ocupate. Respirația era grav afectată, a fost conectată la tuburile de oxigen și la perfuziile care durau câte 2 ore, de trei ori pe zi. Medicii insistau să fie conectată la aparate pentru a-și relua respirația normal.

Efortul de a vorbi la telefon în acele zile avea ca rezultat doar câteva cuvinte din care nu lipseau: *rugați-vă!*

Urma poezia referitoare la Evanghelia după Ioan, apoi Faptele apostolilor. Avea, în aceste condiții, un fel de înțelegere cu Dumnezeu cam așa: „Doamne, dacă vrei să plec, înseamnă că mă opresc la această carte a Bibliei, dar, dacă vrei să continui, ajută-mă să le scriu și pe acestea.” În aceste condiții, cu laptopul pe genunchi, a fost scrisă printre multe lacrimi prima din aceste două poezii, care atunci a avut titlul „Evanghelia după Ioan”, cu subtitlul *Poezie în pandemie*. Când poeziile au fost adunate în volum, acest subtitlu a dispărut. Unitatea în rugăciunea de mijlocire a familiei, a miilor de frați, surori și prieteni a deblocat plămâni și i-au ajutat să funcționeze din nou. Peste trei zile, computerul tomograf a arătat că plămâni sunt curați, iar peste alte două zile testul de covid a fost negativ. Vindecarea încolțise. A urmat jertfa de mulțumire și prin toate celelalte poezii.

Alături de ea am simțit, la sfârșitul anului, bucuria datoriei împlinite și totodată a lucrului bine făcut atunci când „Apocalipsa” a primit aripile versului. Am îndemnat-o apoi să le adune într-un volum. S-au adăugat și câteva versuri anterioare, precum și dedicațiile pentru cei dragi, la aniversările din 2020.

Fără pretenția unei biografii ample, se cade, cred, a marca doar câteva repere ale vieții, carierei și creației autoarei.

Repere biografice și formarea profesională

Speranța Doina Cătană s-a născut la Lugoj, într-o zi friguroasă de iarnă, a anului 1952; mai exact, în 7 ianuarie.

A crescut la Timișoara, în condiții grele, împărțind o cameră mică împreună cu alți membri ai familiei. A finalizat studiile gimnaziale la Școala nr.12 din Timișoara.

Situația financiară a familiei fiind foarte grea, iar mama bolnavă, Doina (așa îi ziceam) a trebuit să se angajeze ca muncitor necalificat după terminarea clasei a VIII-a. În anul următor însă, și-a continuat studiile la Liceul Teoretic nr.6 din Timișoara, la profil uman. Am văzut-o în acea clasică uniformă atunci, în clasa a XII-a, în clasa ei, unde eu făceam practica pedagogică în calitate de student. Avea mari emoții pentru că eram și eu la clasă, iar profesoara chiar remarcase

că nu era la fel de activă ca de obicei. Era o fată frumoasă, cu două codițe lungi, până la talie. Așa venea și la biserica din Timișoara, unde o cunoscusem cu câțiva ani în urmă, făcând parte din același grup de cântare, misiune și studiu biblic care îl avea ca lider informal pe marele compozitor și poet Dionisie Giuchici.

Îmi amintesc de prima seară în care am participat la un program în Biserica Penticostală nr. 2 din Timișoara. Eu am cântat în seara aceea o cântare, cunoscută sub titlul „Când simți adânc în piept adânc musttrarea”. Nu mai țin minte ce puncte au mai fost atunci în program, dar mi-a rămas în memorie ce a cântat fata cu codițe, despre care am aflat că se numea Doina Florescu. A cântat cântarea „O, tu mai ai putere, rabdă”, de Nicolae Moldoveanu. De fapt, și cântarea pe care o cântasem eu avea același autor, iar preferința pentru același autor era un indicator comun de valori culturale.

La finele liceului, a acceptat cererea mea în căsătorie, iar la 30 iulie 1972, într-un frumos cort, special amenajat după tradiția vremii, alături de 450 de invitați, cu emoțiile de rigoare, participa la propria ei nuntă în calitate de aleasă mireasă. S-a întâmplat exact în anul în care eu terminam facultatea, iar Doina absolvise liceul. Au trecut de atunci aproape 49 de ani. Nunta de aur bate la ușă.

Autoarea este acum mama a cinci copii, bunică a zece nepoți și străbunica primei strănepoate.

Devenind profesor în același an în care am absolvit facultatea, am plecat pentru un scurt timp în județul Vrancea. Aș spune că soția nu și-a urmat soțul, ci a fost alături de el.

Întorși în Timișoara, Speranța Doina Cătană a urmat studiile muzicale la Facultatea de Muzică a Universității din Timișoara, apoi la Conservatorul Ciprian Porumbescu din București, specializarea Muzicologie, Compoziție, Dirijat. La conservator, a avut ca profesor de dirijat pe eminentul profesor și compozitor creștin Iovan Miclea.

De-a lungul anilor, pregătirea inițială a continuat cu multe forme de perfecționare cum ar fi gradele didactice (definitivat, gradul II, gradul I), studii postuniversitare de management și specialitate (management educațional, management general și resurse umane, inițiere în utilizarea aplicației de software educațional, mentor,

formator de formatori, manager de proiect, evaluator de competențe profesionale, curriculum și didactică etc.).

Merită a fi remarcat un fapt istoric și esențial de viață din biografia autoarei, și anume participarea la Revoluția din anul 1989. Acel an școlar o găsisse profesor de muzică la Liceul de Matematică – Fizică nr. 2 din Timișoara. Acesta era un liceu maghiar. Cu toate acestea, elevii iubeau mult cântecul „Deșteaptă-te române”, pe care profesoara lor l-a prezentat la începutul anului școlar, când fiecare dintre elevi a povestit cum și-a petrecut vacanța, iar profesoara lor le-a povestit că a vizitat Casa Memorială „Anton Pann”, unde era expus acest cântec (care, din octombrie '89, era semiinterzis). Începând din 15 decembrie 1989, se adunau grupuri de timișoreni la Biserica Reformată, unde locuia pastorul reformat Laszlo Tókéş, pe care îl știam destul de bine. Aceasta era în capătul străzii Timotei Cipariu, în continuarea străzii pe care locuiam noi, Miron Costin, lângă Piața Maria. În seara zilei de 16, auzim o surpriză: elevii maghiari cântau cu foc, „Deșteaptă-te române”. Nu voi descrie aici acele zile crunte pentru Timișoara, zile care au reprezentat o cotitură în istoria României. Timișoara era izolată de restul țării după ziua de 17 decembrie, când a curs mult sânge și au avut loc mari distrugereri. Timișorenii petreceau cu mic cu mare în Piața Operei, din balconul căreia mulțimea era condusă în sloganuri anticomuniste și rugăciuni, cântarea „Sfârșitul veacului trăim” devenind imnul revoluției. Sperața Doina Cătană a fost invitată în balconul Operei. Făcându-și cu greu loc prin mulțime, soția mea a recitat de acolo poezia lui Costache Ioanid, „Există Dumnezeu”. Regret că nu pot descrie tumultosul glas al mulțimii care scanda entuziastă după fiecare strofă: „Există Dumnezeu! Există Dumnezeu!”. Acesta a devenit repede un alt slogan, strigat cu mare entuziasm și credință totodată. Comunicând, mai apoi, cu fiul poetului Cristian Ioanide în vederea scrierii biografiei poetului, acesta ne-a relatat, foarte entuziasmat, ceea ce la rândul său, Richard Wurmbrand, urmărind știrile la televizor în S.U.A., i-a spus: „Cristi, știi ceva? Astă seară Costel, taică-tu, dă un chef în Cer de duduie!”. Cristian Ioanide precizează în continuare: „această formulare m-a amețit, că parcă nu venea din gura marelui predicator. Și, mai ales, cuvintele „taică-tu” și „chef” nu se-ngemănau. M-am liniștit când am înțeles că la Timișoara e cu

adevărat revoluție, și nu una obișnuită, ci care debutează cu o poezie creștină”. (Speranța Doina Cătană, *Costache Ioanid – biografii creștine*, Editura Dalia, Timișoara, 2006).

Cariera

Activitatea profesională a Speranței Doina Cătană s-a desfășurat pe două paliere bine definite, ambele de succes, dovedind seriozitate, cu o bună finalitate. Nu a neglijat nicio clipă familia, creșterea și educarea copiilor.

Cele două mari domenii, pe lângă altele, secundare, sunt: cariera didactică și biserica.

Cariera didactică a început în timpul regimului comunist, când, atât în timpul liceului, cât și a facultății, dar mai ales după aceea, piedicile nu au întârziat să apară. Chiar având o calificare superioară, adesea nu puteai să profesezi. A fi profesor titular atunci era o realizare extraordinară și aproape imposibilă pentru un creștin practicant.

Până în 1990, a lucrat ca profesor de muzică suplinitor la mai multe școli generale: din Liebling, Giroc, Urseni, la Școala Generală nr. 26 din Timișoara. De asemenea, a fost cadru didactic la unele licee: Liceul Tehnologic Transporturi Auto Timișoara, Liceul de Matematică – Fizică nr. 2 din Timișoara, precum și la Facultatea de Agronomie din Timișoara. În toate acestea, era încadrată pe perioade mai scurte sau mai lungi de timp, adesea pe perioada concediilor altor cadre didactice. De succes au fost corurile instruite la Liceul Tehnologic Transporturi Auto Timișoara și Facultatea de Agronomie Timișoara, cu care a câștigat fazele locale și regionale și a obținut locul I pe țară la Concursul Național „Cântarea României”.

După revoluție, la care a participat activ, profesoara Speranța Doina Cătană devine titular al catedrei de teoria muzicii, predând în același timp și Muzică Bisericească la Liceul Teologic Penticostal Logos din Timișoara, la a cărui fondare a fost parte alături de soțul ei, Gheorghe Cătană.

În paralel, a fost profesoară de Muzică Bisericească pentru o vreme, în anii '90, la Institutul Teologic Penticostal din București și la Seminarul Penticostal din Viena, Austria.

A predat cu succes și profesionalism discipline teologice ca: Vechiul Testament, Noul Testament, Istoria Creștinismului, studiul Bibliei devenind o pasiune a autoarei și fundament teologic al poeziilor prezentate în volumul de față.

A făcut parte din jurii la diferitele olimpiade de specialitate, concursuri naționale și internaționale, concursuri de încadrare a profesorilor, ca evaluator sau propunător de subiecte. A participat în comisii de elaborare a subiectelor și la diferite discipline din specialitatea religie: Pneumatologie, Doctrină Biblică etc.

O perioadă deosebită în cariera didactică a constituit-o aceea de director al Liceului de Muzică din Timișoara, funcție dobândită în urma concursului din anul 1998 și păstrată până la pensionare, timp de 16 ani. La preluarea funcției, în liceu exista o singură clasă pe nivel, cu un profil muzică și coregrafie. În timpul mandatului său, liceul a cunoscut o dezvoltare instituțională deosebită: au ajuns să aibă câte patru clase paralele, s-au creat alte patru secții noi și mai ales, imediat după preluare, liceul a devenit colegiu național, sub numele de Colegiul Național de Artă „Ion Vidu”, Timișoara.

Biserica a fost și a rămas, pentru Speranța Doina Cătană, locul în care a crescut, în care s-a format, a evoluat și mai ales L-a slujit pe Dumnezeu și a slujit oamenilor. Ea a fost nu doar un membru oarecare al bisericii, ci a activat și activează în slujbele petrecute acolo, având și o activitate de creație și de formare, investind în semenii săi.

A început prin cântarea solo, în cor, în orchestră și cu, un talent deosebit, a recitat poezii.

Pregătirea de specialitate, competența în domeniul muzical și seriozitatea cu care face lucrurile pe care le începe au condus la decizia pastorului Teodor Codreanu să o numească dirijor de cor în anul 1979, singura femeie-dirijor în acei ani în bisericile pentecostale din România. Activitatea dirijorală în Biserica Penticostală Elim din Timișoara a durat 16 ani, timp în care, pentru unele piese muzicale, au fost integrate și celelalte formații muzicale ale bisericii: corul de copii, orchestra și fanfara. Merită amintite condițiile grele de atunci pentru procurarea și producerea materialelor de instruire, neexistând posibilități de multiplicare. Astfel, pentru a avea fiecare corist sau instrumentist notele muzicale, ea, dirijorul, scria cu mâna partiturile

pentru cei 200 coriști și 80 orchestranți, în timp ce acasă se îngrijea și de cei cinci copii, toți mici. Întrucât, la un moment dat, a fost scoasă din învățământ de către inspectoratul școlar al regimului comunist, ateu, tocmai pentru că dirija corul la Biserica Penticostală (viitoarea Elim din Timișoara), soțul (subsemnatul) era singurul salariat, care trebuia să muncească suplimentar pentru a asigura traiul celor opt membri de familie. Aranjarea pentru diferite instrumente, armonizarea sau în unele cazuri compoziția solicitau mult dirijorul.

Implicându-se în formarea urmașilor la pupitrul dirijoral, Speranța-Doina Cătană a organizat în chiar anul revoluției un curs de dirijat cor – orchestră, cu durata de 6 luni, formând 22 de dirijori pentru diferite formații.

Creația

În cazul Speranței Doina Cătană, încă de timpuriu, s-au manifestat atât talentul scriitoricesc, cât și cel muzical. Ambele au rodit de-a lungul anilor, în opere valoroase, fiind o formă de exprimare a trărilor, cât și un mod de relaționare cu semenii. Rădăcina acestui fapt a fost talentul, cât și setea de citit, încă din copilărie, când în timpul vacanțelor terminase de citit ceea ce oferea biblioteca școlii. Pasiunea cărților a urmărit-o pe tot parcursul vieții. Aceasta a contribuit la dobândirea unei culturi solide și lărgirea orizontului cunoașterii, mai ales a celei artistice.

Încercări de poezie a avut de pe la vârsta de 15 ani și tot de atunci a avut și încercări de compoziție a unor melodii, ceea ce se va dovedi mai târziu nu doar expresia romantismului adolescentin, ci scânteia care va deveni flacăra de mai târziu.

Implicarea în activitatea muzicală a bisericii și mai ales aceea de dirijor o obliga la creație, care consta în adaptarea unor piese muzicale pentru instrumentele orchestrei sau pentru vocile corului. Așa s-a întâmplat cu lucrări ale compozitorilor timișoreni: Dionisie Giuchici, Mircea Ciugudeanu, Gelu Fundureanu precum și ale altor compozitori creștini români ca Nicolae Moldoveanu, Iovan Miclea și alții.

De un success deosebit s-a bucurat colaborarea cu Dionisie Giuchici, ale cărui piese muzicale au devenit virtuozități cântări de

cor sau oratorii în prelucrarea Speranței Doina Cătană. Așa sunt: „Paradisul”, „Imnul creațiunii”, „Norul de martori” și altele. În această colaborare, un rol benefic l-a avut faptul că, fiind un grup de tineri care săptămânal puneau în circulație cântări noi, se întâlneau la noi acasă. Aici, dintr-o formă brută, pe care o livra Dio (Dionisie), materialul sonor se transforma a doua zi într-o cântare nouă, preluată de mii de glasuri și coruri, majoritatea dintre ele devenind un fel de șlagăre. Numărul lor ar fi de ordinul sutelor și greu de remarcat doar câteva.

Tot în acest grup prindeau aripi și orizonturi noi nenumărate cântări ale compozitorului Nicolae Moldoveanu.

Alături de creația muzicală, un loc aparte în preocupările autoarei de față este cea literară. Ea își are izvorul în aceeași dorință puternică de a împărtăși cu alții, fie experiențe de viață, fie anumite evenimente imortalizate, zile de naștere și mai ales, cum este și cazul volumului de față, aplecarea asupra Cuvântului Scripturii, concretizată în versuri.

În palmaresul literar al Speranței Doina Cătană, găsim poezie: *Albumul cu amintiri*, *Anotimpurile vieții*, *Cartea Cărților Bibliei* (cea de față), jurnalul de călătorie *Aripile primului zbor*, cărți biografice din colecția *Biografii creștine*, de la editura Dalia. A fost o muncă de cercetare scrierea cărților biografice: *Nicolae Moldoveanu*, *Costache Ioanid* sau scrierea textelor oferite de Lidia Răscol, în *Portretul tatălui meu* sau *Privind în urmă*.

Ca dascăl de carieră și cititor de școală creștină, nu a putut sta departe de acest domeniu, ci s-a implicat în logistica fenomenului. Astfel a fost coautor la 12 manuale școlare de religie, după care se învață în școlile din toată țara. De asemenea, a fost coautor al unor programe școlare de Religie – Cultul Penticostal, precum și a programelor pentru unele dintre disciplinele de specialitate din liceele teologice penticostale, cum ar fi: Muzică bisericească, Literatură creștină, Istoria creștinismului, Vechiul Testament, Noul Testament, Morala creștină, Doctrină biblică, Geografia țării sfinte, Istoria popoului ales.

Pentru a oferi posterității documente scrise, a consemnat evenimentele pe paginile unor monografii cum ar fi *Cartea anului 60* –

(Colegiul Național de artă la 60 de ani de la înființare), Simpozionul „Muzica de-a lungul timpului în Banat”, în șapte ediții. Merită a fi consemnată colaborarea cu diferite reviste prin articole, poezie sau în colectivul de redacție. Dintre ele, consemnăm: „Romanian Times”, SUA, Revista „Mesaj Evanghelic”, Oradea, Revista „Logos”, Timișoara, Revista „Cuvântul Adevărului”, București, Revista „Credința în Acțiune” – în colectivul de redacție și articole, Revista „Mărgăritarul” – revistă pentru copii – în colectivul de redacție și articole, Revista „Coloana Infinitului”, Revista „Columna 2000”, Timișoara, *Logos 20 – Monografia Liceului Logos*, Revista „Contratimp” a Liceului de muzică Ion Vidu.

prof. Gheorghe Cătană

ARGUMENT

Angajamentul făcut cu mine însămi la începutul anului 2020 m-a obligat să mă antrenez săptămânal la un proces de creație literară pe care nu mi-l imaginasem până în acest moment. Editând „Buletinul Duminical” al bisericii noastre, propuneam o manieră de citire a Bibliei într-un an de zile, fiecărei săptămâni revenindu-i una sau mai multe cărți biblice sau două săptămâni pentru câte o carte de dimensiuni mai mari, fiecărei zile revenindu-i câte 3 sau 4 capitole. Cei care își pregăteau predicile în duminicile respective țineau cont de aceste programări preluând câte o temă din citirea pe care o aveam de parcurs săptămâna următoare. În ultimii doi ani, prezentasem, în „Buletinul Duminical”, cărțile biblice în schițe care au expus pe scurt fiecare din cărțile propuse pentru citire. Astfel, fiecare cititor avea o clară imagine de ansamblu asupra cărții, cu autorul, data și scopul scrierii respective, cu tema centrală și cadrul istoric, cu personaje și cuvinte sau versete cheie. Faptul că predasem la Liceul Teologic disciplinele Vechiul și Noul Testament, precum și Istoria creștinismului m-a ajutat pe mine însămi să îmi conturez o imagine de ansamblu asupra prezentării fiecărei cărți biblice. Iar Biblia Thompson m-a ajutat foarte mult în aceste prezentări.

În anul 2020, m-am gândit că ar fi bine-venită o schimbare de stil și că nu ar fi rău să prezint în versuri fiecare dintre cărțile Bibliei. A urmat o experiență interesantă, când la sfârșitul fiecărei săptămâni trebuia să am o nouă poezie pentru buletinul duminical care propunea tema săptămânii următoare. Cititorii se întâlneau cu subiectele cunoscute deja din anii anteriori într-o manieră diferită, care se obliga să respecte același tipar referitor la autor, la temă și

personaje, la cadrul istoric și, uneori, și la concluzii care ar explica utilitatea studierii acestor cărți vechi.

La finele anului, soțul meu a avut ideea de a aduna toate poeziile într-un volum nou de versuri. Adunându-le, am realizat că am mai multe poezii decât cărțile biblice propriu-zise (poeziile cărților biblice au cumulat uneori două sau mai multe cărți ale aceluiași autor: „Împărați”, „Epistolele lui Petru” sau „Epistolele lui Ioan”), pentru că am scris și despre Biblie și structura ei. Apoi am realizat că am și poezii inspirate din diferite momente ale ultimilor ani, care au avut ca inspirație câte un verset biblic și am realizat că Biblia este aplicată în viața noastră de zi cu zi. Așa a luat naștere o altă categorie de poezii, tot de inspirație biblică, valabilă în viața de toate zilele. Tot în 2020, am întâmpinat fiecare aniversare a copiilor mei cu câte o urare în versuri, evident bazată pe Cuvântul Scris. Astfel am reușit să repartizez poeziile în patru capitole, pe care le-am intitulat cărți, pentru că și tematica prezentului volum este „Cartea”. Ca să fie o prezentare mai clară, am făcut anumite precizări la subsolul paginii, mai ales în Cartea I, care prezintă structura Bibliei.

Sper din toată inima ca prezentările versificate să-i ofere cititorului o imagine literară plăcută și suficient de atractivă, în același timp, hrănitoare pentru suflet.

prof. Speranța Doina Cătană

CARTEA I

DESPRE CĂRȚILE BIBLIEI

*Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos
ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în
neprihănire, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit
și cu totul destoinic pentru orice lucrare bună.*

2 Timotei 3:16

VECHIUL TESTAMENT

Pentateuhul (Legea lui Moise)

Cărțile istorice

Cărțile poetice și de înțelepciune

Cărțile profetice

NOUL TESTAMENT

Cărți istorice (Evangheliile, Faptele apostolilor)

Epistolele pauline și generale

Cartea profetică – Apocalipsa

BIBLIA*

Biblia, scriere sacră, matcă sfântă-n creștinism,
Direcționează sensul omenirii spre Hristos
Cititorul își încarcă sufletu-ntr-un simbolism
Pe care pecetea minții se desferecă frumos

Biblia sau *Sfânta Carte* assemblează în index
Un *Biblos* pentru-omenire, inspirat prin Duhul Sfânt,
Manuscrisele păstrate-n pergamente și-n codex
Au acoperit cu vestea Mântuirii-întreg pământ

Cărți de *Lege* și *istorii*, *poezie* și *profeți*
De la Moise pân la Ezra, adunate-n *Testament*,
Treizeci nouă ferecate cu-ale *Vechiului* peceți,
După Hristos, douăș-șapte-s adunate-n document

Șaizecișase cărți, creștinii le-au inclus într-un Canon
Autori din multe locuri, poate patruzeci la număr,
Un mileniu jumătate au scris un foileton,
În atâtea circumstanțe că mi-e greu să le enumăr

Împărați, cum ar fi David, miniștri, ca Daniel
Luca și-alți oameni cu carte sau simpli meșteșugari,
Teologi, Ezra sau Pavel, proroci, Amos, Ezechiel
Muzicieni, Asaf sau Core au scris cărți mai mici, mai mari

Tradusă din aramaică sau ebraică,-ntâi la greci,
Ca să fie cunoscută de popoare pe pământ,
Biblia a-mbrăcat forma limbii celor șaptezeci
De-nvățați. *Septuaginta* răspândea Cuvântul Sfânt

---

* BIBLIA conține 66 de cărți cuprinse în două mari părți: VECHIUL TESTAMENT și NOUL TESTAMENT. Totalitatea cărților biblice acceptate în decursul veacurilor poartă denumirea de Canon, care înseamnă „regulă” sau „măsură” și le deosebește de Scrierile Apocrife sau secundare. Cărțile Bibliei au fost scrise de circa 40 de autori diferiți într-o perioadă de timp de aproape 1500 de ani.

Iar când, latina *Vulgata*, prin Conciliul de la Trent
A cuprins vechile scrieri și istoricele noi
S-au cunoscut în imperiu Vechi și Noul Testament
Oferind spre lume taina de-nceput și de Apoi

Toată Biblia vorbește de Cuvântul întrupat
De Hristos Isus, Mesia, căci Fiul lui Dumnezeu
Veni să salveze lumea ce căzuse în păcat
Răscumpărând omenirea cum a scris Cuvântul Său

2 ianuarie 2021

VECHIUL TESTAMENT*

Vechiul Testament sau Vechiul Legământ
Ne vorbește despre planul mântuirii
Omenirea află din Cuvântul Sfânt
Cum a luat ființă omul pe pământ,
Și trăiește-n spectrul urii și iubirii

Căci la primul om și prima femeie
Șarpele, vicleanul, a-nfrânt vigilența,
În parcul edenic scăpărând scânteie
De neascultare și-a-ndoielii cheie
Sau ispita de a proba imprudența

În grădina verde-n crengi de paradis,
Când Adam primi blestemul neascultării,
Dumnezeu rosti un legământ promis
Ca să scape omul de-al morții abis
Dăruindu-Și Fiul în planul Salvării!

Istoria crește-n neamul omenesc,
Vina neascultării calcă generații.
Conștiința-ncarcă păcat strămoșesc.
Ura, lăcomia, invidia cresc
Să dărâme ale fraților relații.

Dumnezeu a scris tablele de *Lege*
Moise le coboară și le-aduce-n lume
Spre fiii robiei să poată-nțelege
Sensul ascultării, dacă-o vor alege,
Căci faptele lumii s-au prins în volume

---

* VECHIUL TESTAMENT include 39 de cărți, scrise înainte de Hristos. Conținutul acestor scrieri permite o clasificare a lor în Cărți istorice, Cărți didactice și Cărți profetice. Cărțile istorice cuprind și Legea scrisă în cărțile lui Moise și alte scrieri istorice, cărțile didactice se mai numesc și cărți de înțelepciune sau poetice, iar cărțile profetice reprezintă mesajul direct al lui Dumnezeu către poporul ales. Colectarea și sortarea scrierilor Vechiului Testament a durat secole și a fost încheiată de Ezra.

Consemnând *istorii* despre Legământ
Au curs șiruri scrise de evenimente,
Și *înțelepciunea* s-a găsit în cânt,
Iar *profeții* vremii, prin Duhul cel Sfânt
Au trimis mesajul scris în pergamente

4 ianuarie 2021

PENTATEUHUL*

Cinci suluri de învățături,
Cinci cărți de taine despre viață
Sunt *Tora* sau *Pentateuh*,
Legea lui Moise ne învață:

Geneza cu-nceput de lume,
Exodul cu eliberare,
Leviticul, legi și închinare
Numeri, cu rătăcirii postume,
Iar *Deuteronom* anume
Cuprinde Legea-n adorare

17 februarie 2020

---

* PENTATEUHUL conține cinci cărți scrise de Moise: Geneza, Exodul, Leviticul, Numeri, Deuteronomul. Colecția celor cinci cărți mai poartă numele de THORA sau LEGEA. Aceste scrieri ale lui Moise au fost păstrate ca un tezaur, în chivot (Deut. 31:24–26). În limba greacă se folosește termenul „Pentateukos”, semnificând „Cartea din cinci părți”.

CĂRȚILE ISTORICE*

De la Iosua la Estera douăsprezece cărți s-au scris,
Când națiunea lui Israel se apăra ca un popor
Ales de Dumnezeu-Yehova, în Țara care le-a promis
Că o vor stăpâni în lume, fiind deasupra tuturor

În cartea *Iosua* se scrie despre-ocuparea Canaan
Ce-a devenit Țara Promisă lui Israel de Dumnezeu,
Iar mai apoi, *Judecătorii* conduc poporul an de an,
Trei secole așa cum Domnul le rânduia pe-al lor traseu

Răscumpărarea omenirii-i prefigurată-n cartea *Rut*
Evrei și ne-evrei se-mbină genealogic rămuroș,
Rut și Boaz preced pe David pregătind un nou început
Căci Betleemul din Iudeea îl va da lumii pe Hristos

Iar *Samuel* și *Împărații* ne-nfățișează rânduiala
Pe care oamenii-au ales-o să fie-n rând cu ceilalți,
Însă doar Saul, apoi David și Solomon au avut țara
Întreagă, iar moștenitorii-au fost în două, dezbinați

Gloria-mpărăției care a fost sub Solomon s-a stins.
Loialitatea-n Legământul lui Dumnezeu fusese-un har!
Apostazia, lepădarea de legământ pe mulți i-a-nvins
Și au sfârșit fără-nsoțirea puterii sfinte la altar

Domnu-a părăsit Țara Sfântă că la alți idoli s-a închinat,
Israel s-a pierdut în lupte și-n siriene asupriiri
Apoi asirienii-n forță pe continent au dominat
Israelul și Iuda care s-au destrămat sub cotropiri

---

* Cărțile istorice sunt cele 12 scrieri care conțin relatări ale formării națiunii ebraice, ale dezvoltării ei, ale dezmembrării regatului, ale primei diaspore experimentate de evrei în perioada robiei asiro-babiloniene, medo-persane, grecești, romane și ale reunirii națiunii iudaice în Iudeea, cu capitala la Ierusalim. Aceste cărți sunt: Iosua, Judecători, Rut, 1, 2 Samuel, 1, 2 Împărați, 1, 2 Cronici, Ezra, Neemia, Estera.

Și șaptezeci de ani robia din Babilon a frânt iudei,
Dar Dumnezeu își împlinește Cuvântul dat în Legământ!
Prin Cir și-apoi prin Artaxerse, trimite-n pace pe evrei
Să ia din nou Ierusalimul promis ca teritoriu sfânt

Când Zorobabel și-apoi *Ezra* și *Neemia* au adus
Iudeii din captivitate, să fie iarăși un popor,
În Iuda-ncep să rezidească Ierusalimul cel distrus
Căci Dumnezeul Sfânt veghează la împlinirea tuturor

Așadar, cărturarul *Ezra* notează-n *Cronici* tot ce-a fost
Istorie a lui Israel, din cele mai vechi pribegii
Iar împărăteasa *Estera* risca-al credincioșiei cost
Știind că Domnul își respectă un legământ pentru vecii.

3 ianuarie 2021